

Kollinten januari 2022

Min Pauwels

Een uitstap door Kollinten in Zemst begin dit jaar zal ons bijblijven als een excursie door de modder, de Laarbeek zette de wandelpaden onder water en de laarzen waren amper hoog genoeg om geen natte voeten te krijgen. Maar onze inspanning werd beloond, deze dagexcursie leverde een schat aan mooie soorten en boeiende informatie.

Op onze vindlijst staan opvallend veel lichenen die samengaan met een alg uit de familie van de Trentepohliaceae: vier Arthonia soorten, enkele schriftmossen en ook valse knoopjeskorst (*Coenogonium pineti*), purperkring (*Dendrographa decolorans*) en schors-olievlekje (*Porina aenea*).

Regelmatig vind je bomen bedekt met oranje gekleurde banen, bekijken met de loep levert zicht op toefjes oranje plukjes. Dit zijn wel degelijk groene algen, de oranje kleur is te wijten aan carotenoïde pigmenten. Dezelfde oranje pigmentatie is aanwezig in de gelicheniseerde Trentepohlia en dit zorgt voor een oranje kleur van de algenlaag. Wanneer krassen op het thallus een oranje streep veroorzaakt, is Trentepohlia als fotobiont in het licheen aanwezig. Trentepohliaceae zijn in opmars vanuit het zuiden, het is een warmteminnende soort die gestaag toeneemt. Er is dus ook een opvallende toename van lichenen die samengaan met deze algen. Minstens één op vijf lichenen gaat samen met een alg uit deze familie.

Als abundante Arthonia-soorten in Kollinten vonden we amoebekorst (*Arthonia radiata*) met stervormig vertakte apotheciën en ook inktspatkorst (*Arthonia spadicea*). Microscopisch nazicht leverde ons de mooie muurvormige sporen van kleine runenkorst (*Arthonia ruana*) en de tweecellige schoenzoolvormige sporen van het beukenvlekje (*Arthonia didyma*) op. Deze laatste twee soorten waren tot voor kort zeer zeldzaam, maar zijn mogelijk aan een opmars bezig.

Verzonken schriftmos (*Pseudoschismatomma rufescens*) is te vinden op vele bomen van zurige tot basische schors, ze veroorzaken een paarsige waas op de stam. Gewoon schriftmos (*Graphis scripta*) vormt dan weer mooie lange smalle lirellen. Schriftmossen zijn te herkennen aan de "lettervormige" lijntjes, dit zijn de lirellen. In deze lirellen bevinden zich de sporenzakjes met de sporen. Voor de juiste determinatie van schriftmossen is microscopie meestal nodig, het microscopisch beeld zorgt al eens voor determinatie-verrassingen.

Nog enkele mooie soorten om de Trentepohlia-rij van Kollinten af te sluiten: valse knoopjeskorst (*Coenogonium pineti*) werd gevonden op dood hout, purperkring (*Dendrographa decolorans*) stond op de droge noordkant van es en schors-olievlekje (*Porina aenae*) was abundant aanwezig.

Met dank aan Dries Van den Broeck voor het nalezen van de tekst en Danny Declercq voor de foto's.

Literatuur

Nash III T. H., Lichen biology, Cambridge University Press, 2008

Met dank aan Lukas Verboom voor de inspirerende BLWG uitzending over Trentepohliaceae van 2 maart 2022, terug te vinden op de Facebook pagina van BLWG Mossen en Korstmossen.

gewoon schriftmos *Graphis scripta*

valse knoopjeskorst *Coenogonium pineti*